NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1093 MỖI SỐ : 0$03 NGÀY THỨ TƯ 7 NOVEMBRE 1923

RESIDENCE SUPERIEURE DU TONKIN DEPOT LEGAL

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL « INDOCHINE » H.1101

HANOI

	Trois mois	Six mois	Un an
Một năm.	6 $ 00	6 $ 50	12 $ 00
Các làng và			
Các công-sở	»	5.00	8.00
Sản tháng	2.00	2.50	3.50
Ba tháng	1.50	1.75	3.00
Một tháng	0.50	0.60	1.00

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion. . . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Tình-cảnh ông giáo ở chốn hương-thôn

Câu chuyện « trói thầy giáo » các báo-chương phê-bình đã lâu ngày mà đến ngày nay vẫn hãy còn như chưa thấy hết. Số là cái tấn kịch ấy xảy ra tự ngày 17 tháng tư tây, nhưng mãi đến bảy giờ nghĩa là cách nhau hơn sáu tháng trời, tòa Thượng-thẩm kết án mới thực xong. Ai muốn nhớ lại câu chuyện ấy, xin giở xem qua báo *Trung-bắc* ngày 25 tháng 10 vừa rồi.

Đây ta chỉ tóm tắt giản lược đầu đuôi như thế này:

Một ông trợ-giáo dạy tại một trường tổng thuộc về một huyện trên bờ sông Thanh-giang trong địa hạt một tỉnh miền Trung-du, có hai tên học-trò nghe đâu vừa ngu đốt, vừa lười biếng lại vừa tinh nghịch, hỗn hào. Tam tứ thứ, ông giáo đã quở-phạt và xin phép quan trên ra cái oai « *đuổi tạm thời* » Song *chừng nào vẫn tật ấy*, hai cậu không chịu sửa đổi tính nết, bắn cùng bắt đắc dĩ, ông giáo mới phải ép mình gạch tên-đi mà « *đuổi hẳn* ». Hai cậu, về nhà chẳng biết tỏn ngột làm sao, bà từ-mẫu lập tức xăm xăm đến tận trường học, sinh sự lôi thôi, nói ông giáo chẳng ra gì. *Một câu nhịn là chín câu lành*, nhà giáo-dục đã hiểu thấu cái lẽ khôn ngoan ở đời là như thế. Nhưng nào nhịn có xong, lành chẳng được! Ông nghiêm-quán hai cậu « phải đuổi » hôm sau hăng hái đến tận nhà trọ ông giáo, gây chuyện om xòm, rồi liều lĩnh sai tương tuần và tuần phiên trói gô ông giáo lại. Ông giáo cũng nhún, cứ để trói nguyên như thế mà cùng lý-trưởng dương-thứ và mấy tên học-trò đi lên huyện . . . Thành thử cái thừng trói khép vào luật-pháp qua huyện mà lên tỉnh, lại qua tỉnh mà về đến Hà-nội, xứ tại tòa Thượng-thẩm. Tòa Thượng-thẩm với tòa Nam-án tỉnh, đối nơi xử cũng không khác nhau mấy. Chỉ hơi khác rằng: bà từ-mẫu trước kia phải phạt 10 đồng thì bây giờ được tha hẳn vì trong giấy má không ghi chép bà chửi rủa ông giáo những câu gì, ba tên phụ tuần trước mỗi tên phải hai tháng tù, bây giờ được ân treo. Còn tên trương tuần vẫn phải tám tháng tù, còn ông nghiêm-phụ hai cậu bé chẳng những vẫn phải một năm tù nhưng được ân treo mà tòa Thượng-thẩm lại còn gia tội lên 40 đồng bạc tiền phạt nữa.

Ôi! trói người ta bằng một cái thừng, trói người ta chỉ có một lúc mà phải mất công là tám tháng tù thực-sự, mười tám tháng tù ân treo, kèm thêm bốn mươi đồng hoa-viên tiền phạt tưởng cũng là dáng kiếp cho người táo tợn dám ra lệnh bắt trói và những người tùng phục dám hạ tay trói không còn hối. Cái án xử như thế thực là một bài học hay và một cái gương tày liếp để khuyến răn những bọn kỳ hào hống hách xằng trong đám thôn quê phải lấy đấy mà soi chung để từ rày chừa bớt cái thói vô cớ mà xử tàn nhẫn với các ông trợ-giáo. Vì câu chuyện này không phải lẻ lôi một mình. Trong các báo chương, ta đã từng thấy lắm khi các ông trợ-giáo phàn nàn về cái cách cư xử của bọn kỳ hào đối với các ông ra làm sao. Người ta dầm không có, giết thì không, của cải không tơ hào một tí gì của ai, chỉ vị người ta duỗi một tên học-trò lười biếng ngỗ nghịch rất hợp với thể lệ của nha Học-chính, thế mà mấy ông, nếu không phải là chánh phó tổng, tiên thứ chỉ gì, thì cũng là một ông cựu lý-trưởng, một ông hương tuần, ba ông tuần phiên là chẳng tay ký hảo tai mắt trong thôn-xã, giữa lúc thanh-thiên bạch-nhật, dám cùng hùa với nhau, đàng-đột mà hà hiếp trói buộc một kẻ thân có chích ánh là ông trợ-giáo coi giáo-dục của cả một tổng. Nhất sự suy vạn sự, xem một câu chuyện như thế, ta cũng lượng được cái thế lực của tất cả các ông ký hào có thể có và tính cảnh của tất cả các ông trợ-giáo hay giáo-sư ở dám thôn quê có thể một ngày bỗng dưng mà lâm nguy mấc nạn được.

Hoặc có người hỏi: Thế ở nhà quê vẫn có trường học công, vẫn có ông thầy công tự bao giờ mà sao không hề thấy một câu chuyện dùng đến thế lực, gặp phải nguy nan như bây giờ? Thì mới sinh sự nguyên do là tự đâu? Thì tội trắc trở đáng qui về cho ai? — Ta xin bình tĩnh mà đáp rằng: Trường công ở nhà quê xưa nay vẫn có, những ông thầy trường công ấy xưa là một người khác, nay là một người khác. Xưa là ông tú, ông cử, ông thi-sinh từng trúng nhất nhị hay tam trường. Ông là người có tuổi, dễ dãi, đứng dắn, đoan chính, điềm đạm, khiêm-nhượng, thực rõ ra cái vẻ nho-phong khả kính, *thày già mà con hát trẻ*. Ông học từ trường Sư-phạm ra, nhà nước bổ ông về các tổng, nên ông có cái danh gọi là ông *tòng-sư*. Ông dạy trẻ hoặc ít hoặc nhiều, đủ hợp cách thức tối tân hay chẳng hợp, ông tưởng cũng là người rứt có công, rứt được việc cho cả hàng tổng, cho cả bao nhiêu xã, ai có con muốn cho học quốc-ngữ hay hán-tự đem lại cầu ông, ông tận tâm dạy bảo, kho chữ ông cũng thừa đủ dìu dắt được lũ trẻ trên con đường đạo đức của các bậc thánh-hiền. Nhưng ai có muốn nhờ ông thảo hộ một lá đơn, nghĩ hộ đôi câu đối, xem hộ ngày cưới xin, chấm hộ mấy lá số, cất hộ một ngôi mả, bốc hộ một thang thuốc . . . ông còn có sức hộ vệ được cả : nho y lý số cũng hơi thông, ông có phần giúp nên việc cho ai cần đến ông trong những khi lâm sự. — Ai đi lại với ông, ông khéo chiều cũng nỗi. Cuối tháng đi lĩnh lương, ông vào hầu quan sở-tại cùng nha lại, ông cúi đầu chắp tay vái chào rất cung kính. Nhà cụ Chánh ăn khao? ông đem lên được một bao chè. Nhà ông ly có dám? ông đưa lại được mấy chục cau. Làng bên cạnh mở hội, ông đăng lễ được một chục vàng, một thẻ hương và đôi ba hào bạc.... Ông được lòng của *người trên, ông thuận tình với* kẻ dưới. Trong làng, ngoài tổng đối với ai, hình như ông chịu lùn cũng được, nên đối với ông hình như cũng phải nể không gai chuyện làm gì. Nên cái thế lực kia không có chỗn thi hành, nên cái nguy nan này không gặp lúc sinh sản.

(*Còn nữa*)

T. M.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 5 Novembre 1923

Linh cảnh-sát đình dịch

Trong việc linh cảnh-sát đình dịch ở Melbourne mới rồi, có hai người chết, một trăm người bị thương.

Paris, ngày 6 Novembre 1923

Chánh đảng Quốc-dân tại nước Đức

Tin Berlin. — Đảng Quốc-dân tại nước Đức dự bị để đánh đổ chánh phủ Cộng-hòa.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 6 Novembre 1923

Việc trong hạt trú binh

Tại miền trú binh từ ngày 17 Octobre đến giờ, số thợ thuyền bỏ xa đến xin làm việc công là 120.228.

Số người được làm việc công là 31.322 người. Vì số toa xe hỏa thiếu, cho nên không thể cho những người khác đến làm việc được.

Cái phong-trào biệt lập tại nước Đức

Tại Eldersheim và tại Hochleim đã tuyên-bố chánh-phủ Cộng-hòa.

Các ông xã-trưởng trong hạt Bingen hội-nghị đồng thanh ưng chuẩn những điều khoản mà viên ủy-viên của chánh-phủ biệt lập quyết nghị.

Cái phong-trào biệt lập đã lan đến các thôn xã ở dương ương-giới hạt sông Sarre.

Tại Bergzabern, tại Kirschsheim, và tại Gemersheim đã tuyên-bố chánh-phủ Cộng-hòa.

Mấy toán lính của đảng biệt-lập ở Coblentz đến ban đêm, đã chiếm lấy các công sở ở Kaiserloutern (Palatinat)

Hầu-quốc Bavière với chánh-phủ trung-ương nước Đức

Quan thủ-tướng Stresemann có tuyên-cáo cái chính-sách ngoại-giao của ông với các viên lĩnh-tụ chánh-đảng. Ông hứa rằng ông sẽ làm cho hầu-quốc Bavière phải tôn trọng cái oai-quyền của chánh-phủ trung-ương.

Các chánh-đảng về phái trung-ương có hội-nghị do quan Wirth chủ-tọa để bàn mọi việc.

M. Janen nguyên xã-trưởng ở Duisbourg có nói với quan nói-vụ thượng-thư rằng đảng xã hội không tin lời quan thủ-tướng Stresemann hứa đó.

Nước Đức lại muốn phục tích hay sao ?

Tại Munich mới rồi có làm lễ khởi công trận-vong kỷ-niệm-đài. Hoàng-thân Ruprechi, M. Knilling, Von Kahr, Cossow có đến dự lễ. Quân lính có diễn.

Nước Pháp với nước Hoa-kỳ

Ngày hôm chủ-nhật mới rồi, trong khi làm lễ khởi công kỷ-niệm đài Pháp Mỹ tại trại Navarin. M. Herrick, là đại-sứ nước Hoa-kỳ đọc diễn-văn có nói : Ngày nay nước Hoa-kỳ cũng sẵn lòng can-thiệp vào việc Âu-châu về đường kinh-tế, để làm cho cái cân cân được thăng bằng, như trong năm 1917 nước Hoa-kỳ đã can thiệp vào việc Âu-châu về đường binh-vụ.

Báo *Intransigeant* bình phẩm mấy lời ấy có nói : Nếu nước Pháp phải tự bỏ tiền ra để tu phục lại các nơi bị tàn phá, phải lo việc bảo hộ cuộc binh-an của nước mình đối với nước Đức *mà lại phải chịu* [illegible] mà lại phải chịu đành một cái ngoại trái tính tới nhiều trăm triệu dollars thì làm sao cái cân cân Âu-châu thăng bằng được.

Quan Albert Sarraut tại trường Thuộc địa

Ngày hôm thứ hai, nhân dịp khai trường Tuuộc-địa, quan Albert Sarraut có đọc một bài diễn-văn rất quan-trọng. Ngài có nói : Cái tiền-đồ của tổ-quốc sau này là ở trong các thuộc-địa của ta vậy. Sau ngài có giải nghĩa cái công-cuộc khai thuộc-địa của nước Pháp. Ngài nói : Cái công-cuộc khai thuộc-địa của nước Pháp tức là một công-cuộc khai hóa, và là một công-cuộc bồi đắp cái mối liên-lạc của nhân-loại vậy.

Về việc phản-động cách mệnh ở nước Hy-lạp

3 viên quan võ bị kết án xử-tử, 24 người phải giam chung thân, hoặc giam có hạn. 11 người được tháng án.

Nước Bảo với nước Yougoslavie

Ở Belgrade có tin đến nói rằng chính phủ nước Yougoslavie có gửi cho nước Bảo một bức thư lời lẽ rất kịch-liệt mà yêu-cầu nước Bảo phải bồi thường về việc Kirstitch.

Nghe đâu các nước về cuộc Tiểu-đồng-minh cũng lấn thành việc ấy cho nước Yougoslavie.

Tin Trung-hoa

Ngày 26 Octobre 1923

Lai-thế Hoàng thoát ly Trần-quýnh-Minh

Lãi-thế-Hoàng đánh giây thép đi các tỉnh rằng mình đã thoát ly khỏi phạm-vi Trần-quýnh-Minh.

Tôn-Văn sai chiến-hạm đi cứu Cao-châu

Thân-bảo-Phiên, tổng-biện-sự-bản-Ân đánh lấy Cao-châu ; Tôn-Văn sai hai chiếc chiến-hạm đi cứu.

Điền-trung-Ngọc bỏ đi ra Thiên-tân

Điền-trung-Ngọc nhận việc tổ-chức nội-các, có ý phẩn hận, bỏ ra Thiên-tân, tỏ bày tâm sự với Đoàn-kỳ-Thụy.

Bắc-kinh dự trù quân phí

Nhan-huệ-Khánh và Tề-nhiếp-Nguyên đánh giây thép ra vay tiền ở nhà ngân-hàng Thiên-tân để dự trù quân-phí.

Tào-Côn khao thưởng quân-sĩ

Tào-Côn triệu tập các quân đội cận-kỳ và ban thưởng cho mỗi tên quân một đồng bạc.

Thân-bảo Phiên bỏ về Quế-châu

Thân-bảo-Phiên tiếp giây thép của Lục-vĩnh-Đình triệu về, liền bỏ Khâm-châu về Quế-châu.

Lý-liệt-Quân quyết chí đánh Bắc-kinh

Lý liệt-Quân đánh giây thép đi các tỉnh, quyết đem quân về đánh Bắc-kinh.

Tôn-Văn dời quân sang Hồ-môn

Tôn-Văn hạ lệnh dời cả quân bản-đinh sang đóng Hồ-môn.

Tào-Côn lưu Cố-duy-Quân

Cố-duy-Quân xin từ chức, Tào-Côn nhất định giữ lại.

Dương-Sâm trốn sang Cơ hà

Hùng-khắc-Võ đánh lấy được Trùng-khánh, Bắc-quân-đóng ở Hoa-xuyên, đều thua chạy tan nát cả, Dương-Sâm phải trốn sang Cơ-xuyên.

Công-sứ các nước đã lánh khỏi Trường-sa

Ở các nơi phản tỉnh Trường-sa chiến tranh kịch liệt lắm. Công-sứ các nước đã lánh xa tỉnh Trường sa cả.

Tào-Côn sai đi hiểu dụ

Tào-Côn sai đi-biểu đi các tỉnh để hiểu-dụ, nhưng cũng không có thành hiệu gì.

Trương-tác-Lâm đối với Tào-Côn

Trương-tác-Lâm đối với đại-biểu Tào-Côn, lời lẽ rất là nghiêm thiết.

Thương điếm Mỹ-châu ở Thượng hải

Các thương-gia đều Mỹ-châu ở Thượng-hải đã khai đại hội, bàn đánh giây thép về Mỹ-châu, giục chánh phủ phải mau chở nhiều quân đội sang Trung hoa, để bảo-hộ cho các thương-điếm Mỹ.

MỘT CUỘC THI ĐẸP ĐẶT RIÊNG CHO CÁC BÀ LÃO

Mới đây một tờ báo nước Ý có đề xướng lên việc đặt một cuộc thi đẹp riêng cho các bà-lão.

Đến ngày thi có ba chục bà lão lục tuần đi thưởng đến dự thi. Hội-đồng chấm thi lấy một bà chín mươi sáu tuổi vào giải quán quân. Các báo nước Ý nói bà cụ ấy tóc bạc trắng tinh, người đẹp một cách lạ thường.

Các cụ đa mồi tóc bạc, lắm cụ cũng có một cái vẻ đẹp riêng thật, nhưng cứ đối với cái tâm-lý người mình thì đặt cuộc thi như thế thật cũng là kỳ-khôi lắm vậy.

ĂN NHIỀU MUỐI MÀ TRẮNG ĐƯỢC MÁU DA ư?

Một nhà khoa-học nước Anh nói muối với màu da người ta có quan-hệ lắm. Ông thường nói đùa rằng: có lẽ tổ-tiên ta ngày xưa ăn muối nhiều lắm, nên chúng ta bây giờ màu da mới được trắng thế này; nếu không thì có khi cũng ta cũng thành ra mấy anh đen mặt. Ông nghiệm những dân ở về cái chỗ để có muối, ăn muối được nhiều như người ở mấy xứ bắc bộ châu Âu thì màu da trắng cả, còn những dân ở về cái chỗ khó có muối, ăn ít muối như người ở mấy xứ Ấn-độ, Mã-lai và bình-nguyên A-phi-lợi-gia thì thành màu da đen cả.

GIÁ TIỀN MỘT BỮA CƠM HÀNG Ở NƯỚC ĐỨC

Một bữa cơm ăn tại một nhà hàng cơm xoàng ở Berlin ngày 21 Juin mới rồi tính ra như sau này :

2 quả trứng	6.000.000 marks
1 món sườn	25.000.000 —
1 món miễn có nước xốt cà chua. . . .	15.000.000 —
1 món ốc nấu bơ. .	5.000.000 —
2 miếng bánh mì. .	4.000.000 —
1 phần chia từ lít rượu vang trắng.	10.000.000 —
1 nửa lít nước suối.	4.000.000 —
1 cốc con rượu mùi.	3.000.000 —
Tiền cho bồi 10 %.	7.920.000 —
Cộng là	79.920.000 marks

79.920.000 marks theo giá ngày 20 Juin đáng độ 10 quan. Cái số tiền marks ấy trước buổi chiến-tranh đáng giá là 99.900.000 quan. Xem cái giá bữa cơm trên này, thì biết ở nước Đức ngày nay có cái giấy bạc 1 mark thật không còn mua được gì, mà trong tay có hàng triệu marks có lẽ cũng phải đi ăn mày vậy.

HÀI ĐÀM

Ông lang liều

Bà X. vì giận chồng hay đi hát mà hóa điên, thuốc thang mãi không khỏi. Có người mách nên thỉnh ông danh-sư ở Nam thành, ông X. liền lập tức đi đón thầy về. cơm nước, phiện phè chỉnh tề, lại vay trước năm cũa.

Sau khi bắt mạch, ông lang bèn nói thẳng thắng rằng :

Thuốc chữa người điên tôi không có. Thuốc chữa chó dại tôi rất nhiều.

Ngài có thử một tiêu tôi xin tiến...

Tú-soạn.

Cuộc điều-tra về việc làm tự-điển Việt-Nam

Trả lời mấy câu nghĩa ngờ

Nhong nhong ngựa ông đã về.
Cất cỏ bỏ-đề cho ngựa ông ăn.

Câu ca-rao này xuất-xứ từ đời Lê-mạt. Khi bấy giờ nhà Lê mất nước, anh em nhà Tây-sơn tung hoành Nam Bắc, vua Chiêu-thống phải chạy sang Tàu để cầu-cứu. Vua Tàu mới sai bọn Tôn-sĩ-Nghị đưa vua về khôi-phục giang-sơn. Dân tình bấy giờ còn khát-vọng vua cũ nhà Lê, nên thấy vua cưỡi ngựa nhong nhong (tiếng nhạc ngựa) về thì bảo nhau cất cỏ cho ngựa vua ăn, cỏ ý mong-mỏi nền phục, nên bảo nhau giúp việc nhà vua, thì chẳng cứ một việc cất cỏ mà thôi, song lấy một việc nhỏ mà biểu-hiệu ra việc khác. Lúc bấy giờ ở vùng Bắc-ninh như ở sông Đuống gọi là Bồ-lễ, mà bọn Tôn-sĩ-Nghị đưa vua về đóng ở đây, nên người ta bảo nhau cất cỏ ở vùng đây cho ngựa vua ăn.

Ăn cơm chùa mùa tối ngày,
Ăn cơm nhà bảy cái mà thong-thả.

Ý nói rể ăn cơm của nhà vua thì phải làm việc, đau không có việc gì thì cũng phải đem-dang mà làm cho tới ngày, chứ có phải làm việc nhà tự-dưng mà tùy mình muốn làm mau thì làm, muốn làm thong thả đâu mà thong thả tự do tùy ý. Làm việc Nhà-nước là chỉ qui hồ bỏ-bác công việc để lúc nào cũng là người có việc làm, chứng hết ngày tháng lấy lương ăn. Do là lời nói của người không biết coi việc nước như việc nhà. Cũng như một vài người làm ở sở nào đó, hễ thấy ông chủ vào thì vơ vội ngay ngòi bút xăm dâu cầm cổ về hươu về vượn vào lờ ngày lọn đến lúc ông chủ ra khỏi mới thôi.

Tại sao ta gọi nước Trung-hoa là nước Tàu ?

Trước kiii nước Đại-pháp chưa sang bảo-hộ nước ta, thì nước ta vẫn phải cống hiến nước Tàu. Gọi là Tàu nghĩa là hy-vọng tàu vượt lên sang liền ta, cho nên gọi ta « Tàu » Nếu một nước nào bấy giờ ở bên Âu-châu đi tàu sang ta, thì nước người Trung-hoa, thì có lẽ ta cũng gọi nước ấy là nước Tàu.

Cá vàng bụng bọ

Cá vàng là loài ăn bọ-gậy, nên người nuôi cá vàng thường vẫn bắt bọ gậy (con loăng-quăng) cho cá ăn. Ý nói còn cá vàng đẹp thế mà trong bụng chỉ có bọ. Vì cũng như người ta trong bộ bề ngoài thì ra bộ nhân-đức, mà trong bụng rất tàn nhẫn. Câu đó nói chê những người miệng thơn thớt dạ ôi ngâm.

Ăn tham trí làm lở mép.
Ăn tham tham làm chốc mép.

Câu trên là nói những đứa trẻ ăn tham, thì trói làm lở mép.

Câu dưới là nói đứa trẻ nào có tính ăn tham, miệng lúc nào cũng ướt luôn nên hoa ra mép lở. Suy như cứ ăn cơm mà không rửa mặt lấy độ vài bữa là mép chốc lở ngay. Thành-làm là một thứ lở chây nước vàng cũng như ta nói « thỏm-lỏm » ăn tại vậy.

Mỹ-xa, Nguyễn-văn-Hiếu.

SỰ GIÁO-DỤC BỔ TẬP Ở NƯỚC PHÁP

Sự giáo-dục bổ tập ở nước Pháp gần đây phát đạt lắm, nhất là ở các nơi đô-thị thì rất là thịnh-hành, phần nhiều nhờ về các hội giáo-dục và các đoàn thể công-ích kinh-doanh, lợi dụng những thì giờ ban đêm và ngày chủ nhật, đem các khoa học cần kíp có ích mà ban phát cho các người nam nữ thanh-niên thất học. Trước khi chiến-tranh thống-kê các trường học bổ tập đã có tới một vạn năm ngàn bốn trăm hơn chỗ, mà những trường trình-độ giáo-dục hơi cao cũng tới trên năm ngàn trường. Từ khi có việc chiến-tranh, trên từ chính-phủ, dưới dến quốc-dân đều biết cái hại quốc-dân thất-học là tổn thiệt nhiều quá mà cùng hết sức chăm chút về sự giáo dục bổ tập lắm. Ngày 17 tháng 3 năm 1917, quan Học-bộ tổng-trưởng đề-xuất cái án nghĩa-vụ bổ tập giáo-dục ở nghị-viện, lấy dưỡng thành những chức công lương thiện, những binh-sĩ cần cần, những thị dân trung thực làm mục-đích nên chú trọng về đức-dục, thể-dục và chức-nghiệp giáo-dục, đối với con gái thì bổ tập khoa học gia-chính và khoa học thể-thao ; cái nghị án ấy chia sự giáo-dục bổ tập làm hai kỳ : Kỳ thứ nhất sau khi hết cái hạn giáo-dục cưỡng-bách rồi, con trai vào khoảng mười ba tuổi đến mười bảy tuổi, con gái vào khoảng mười ba tuổi đến mười sáu tuổi đều phải theo giáo-dục bổ tập nữa, con trai thì theo về thực-nghiệp giáo-dục mà con gái thì học thêm cách nấu nướng, may vá và các khoa học thuộc về ăn mặc, ở, trị gia, vệ-sinh. Ngoài cái nghị-án ấy lại vì muốn súc tiến cho sự giáo-dục phổ tệp được phát đạt, có đặt ra các ủy hội-viên để coi về sự giáo-dục bổ-tập, chia làm mấy cơ-quan : địa-phương ủy-viên-hội, huyện ủy-viên hội và trung-ương ủy-viên hội văn vân. Đến năm 1921, cái nghị-án ấy lại có tu-chỉnh thêm một lần nữa, đổi cái niên-hạn tựu học, con trai con gái cùng đến mười tám tuổi thực là sau khi tốt-nghiệp tiểu-học năm năm, cũng theo như phép bổ-tập giáo-dục ở nước Anh nước Mỹ, khoa học thì con trai học chức nghiệp và cái thường thức làm một người công-dân, con gái học gia-chính, cách nuôi con và âm-nhạc, các thứ tiếng ngoại quốc là khoa học tùy ý bắt kỳ con trai con gái ai muốn học thì học, mỗi năm ít nào cũng phải có ba trăm giờ học : một trăm năm mươi giờ học các khoa về chức nghiệp, năm mươi giờ học các khoa về thể-dục, năm mươi giờ học các khoa về học phổ-thông.

Xét ra cái cơ sở nghĩa-vụ giáo-dục ở nước Pháp thành lập tự năm 1870 là trận chiến-tranh với nước Đức lần trước, mà cái cơ-sở nghĩa-vụ bổ tập giáo dục có lẽ sau trận chiến-tranh với nước Đức lần này tự nay trở đi cũng thành lập vĩnh viễn nốt ; mỗi qua một lần ngoại-chiến thì sự giáo-dục trong nước lại phải tiến thêm một bậc nữa hơn lên ; coi thế thì biết cái mệnh-vận một nước quan-hệ ở sự giáo-dục biết là nhường nào ! mà nước Pháp biết đón đốc về sự giáo-dục để làm cái gốc tự-lập tự-cường, thật là khéo tính lắm.

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tri-Quỳnh sư-sĩ

Thơ

MLXXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu mạo tôn-nghiêm tựa cảnh bồng
Lồng lẫy lầu son vàng bạc thếp,
Ngùy nga phủ tía khói hương nồng.
Văn-chương dấu cũ ghi nền Bắc,
Lễ-nhạc danh thơm lừng khắp cõi Đông.
Vẫng vặc chữ đề treo trước miếu,
Đời đời ghi để thế-gian trông.

MLXXXVII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Tôn miếu trang-nghiêm biết mấy trùng.
Trước mặt mênh mông dòng nước Nhị
Sau lưng chót vót đỉnh non Nùng.
Gác son tiêu biểu người thi-lễ,
Bia đá ghi để kẻ hiếu trung.
Mấy cuộc tang thương khôn biến cải
Vững bền sắt đá với non sông.

Trương-văn-Thanh
34, Rue de l'Hôpital chinois Hanoi

MLXXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu thánh y nguyên dấu Lạc-Hồng.
Tự Lý khởi công khai mạch Nhị,
Đền Lê bồi đắp tạc non Nùng.
Rừng nho vẳng-vặc sao khuê tỏ,
Bể học mông-mênh bóng nguyệt lồng.
Trải mấy tang-thương cơ-chỉ cũ,
Hoàng-triều rực rỡ biển vàng phong.

Vũ-trọng-Ngọc
20, Rue Jambert, Hanoi

MLXXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Danh thắng như in chốn Nhị-Nùng.
Trải Lý, Trần, Lê tu-bổ mãi,
Gồm Trung, Nam, Bắc kính tôn-sùng
Hán-văn hun đúc bao trung-liệt,
Pháp-học gây nên mối tự-đông.
Đạo Khổng ta còn sùng bái thế,
Hưởng chi quốc-ngữ kể khai thông.

MXC

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Muôn thuở danh thơm nức Viễn-đông
Khoa bảng biết bao nhờ thánh đạo,
Luân thường đề mấy tựa nho-phong
Văn-chương vun đắp miền Nùng Nhị
Đạo Lý gây dừng giống Lạc-Hồng.
Gặp buổi giao-thời tân với cựu,
Khuyên ai giữ lấy chữ tâm đồng.

Phùng-văn, Ng-công-Khế

MXCI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Trải mấy triều nay vững cột đồng.
Miếu vũ nguy-nga nền phố Giám,
Khói hương cao tỏa ngất trời đông.
Rừng nho thừa thụ đà bao thuở ?
Đạo Khổng lưu truyền vẫn chẳng lu.
Lễ-tự xuân thu còn mãi mãi, [cùng
Mưa Âu gió Mỹ cũng tôn sùng.

Lê-Thu
Nữ trợ-giáo Hưng-yên

MXCII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Trải mấy tang-thương đạo vẫn sùng.
Tiếng mõ hanh-đàn vang đất Bắc,
Hàng bia quốc giám vững trời Đông.
Lưu truyền thi lễ nguyên Thù Tử,
Thay đổi văn-minh vẫn Lạc-Hồng
Đạo thánh dám mong nay lại thịnh,
Để mà chấn-chỉnh lấy đồi-phong.

Đào-thị-Minh-Ngọc, Hưng yên

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 25 độ
15 giờ 29 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 7 Novembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 $. 60.

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 7 Novembre 1923 :* 3 °/° 55.10. 3 °/° Thứ hoãn vốn dần. 66.30 4 °/° 1917 60.10. 4 °/° 1919 80.55. — 5 °/° 1915 1916 72.20. 5 °/° 1920 85.50 6 °/° 1920 87.05

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* mang thư sang Pháp đến ngày 12 Novembre ở Haiphong sẽ khởi hành chạy đi Tourane, Qui-nhơn, Ba-ngòi và Saigon.

Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe-lửa 20 giờ 7 phút ngày 11 Novembre.

Các quan Hội-đồng chính-phủ. — Các quan chức ở tại Nam-Trung kỳ có chân Hội-đồng chính-phủ chừng đến hạ tuần tháng này thì tới Hanoi, mấy ngày trước bữa hội-đồng

Hội chiến-thắng. — Hội chiến-thắng ngày 11 Novembre này thế nào, bản báo đã đăng chương-trình ở trong một số báo trước rồi. Còn cuộc rước đèn tối bữa 10 Novembre và cuộc điểm binh sáng 11 Novembre thì theo như sau này :

Họp tại đường bờ sông trước cửa nhà Thương-chính. Đúng 9 giờ thì khởi hành qua đường Maréchal Galliéni, Laubarède, Bobillot, Paul-bert Henri-Rivière, Dominé, Francis Garnier, hàng Khay, hàng Trống, hàng Gai, hàng Đào, hàng Bồ, hàng Bát-đàn, đường Bichot, Cửa đông. Đám rước đi qua dinh quan Thống-soái, tòa Bốc-lý, phủ Thống-sứ, dinh quan nguyên-soái thì sẽ đứng lại một lúc.

Cuộc điểm binh thì mở tại đường France và đường Bờ-sông, các hàng quân sẽ do quan nguyên-soái Delberq quản-đốc.

Ở trước cửa nhà Thương-chính sẽ dựng một cái rạp ngồi.

Các hàng quân dự cuộc điểm binh thì cứng như mọi kỳ. Và nếu trời tạnh ráo thì máy bay cũng dự cuộc.

Đúng 8 giờ sáng thì quan Toàn-quyền và quan Thống-soái sẽ đi xe tới trước cửa nhà hát Tây, qua phố Paul-Bert và đường France, có đội kị mã đi gian mặt.

Khi các ngài tới nơi thì quan nguyên-soái sẽ ra lệnh thổi kèn *Garde à vous*. Các hàng binh sẽ bồng súng chào, lính hèn sẽ thổi *Aux champs* hai lần và phường nhạc binh cử bài quốc-ca Pháp. Quan Thống-soái sẽ đi duyệt các hàng binh một vượt.

Ngày tiếp khách của Merlin phu-nhân. — Đến ngày thứ hai 12 Novembre tới 17 đến 19 giờ, Merlin phu-nhân sẽ tiếp khách tại phủ Toàn-quyền.

Hội-chợ Hanoi. — Cuộc hội-chợ năm nay về phần Vân-nam mãi đến bây giờ mới có người xin đợ, là hai nhà bán da và bán lông. Trong khi hội-đồng vừa rồi ông hội-trưởng hội-đồng hội-chợ có trình rằng quan Toàn-quyền vừa mới cấp cho hội 5.000 đồng để làm thêm những gian nhà mới, nhưng không vì thời giờ gấp quá, năm nay lại phải dựng tạm những nhà bằng tre trát vách ở dưới nhà Nông-công bao-tàng-viện. Còn như ở khu nhà D thì nay các bức vách đã phá đi cả, thành ra những gian rất rộng để chứa các thứ xe ô-tô.

Hội-đồng lại viết giấy vào phủ Khâm-sứ Huế cho phường nhạc khố xanh ra giúp như là năm ngoái thì quan Khâm-sứ cũng đã thuận rồi, nhưng tiền lộ phí và tiền nuôi ăn phường nhạc thì hội phải chịu.

Saigon cũng sắp có Hội-chợ. — Quan Thống-đốc Nam-kỳ có tỏ ý muốn đặt một cuộc hội-chợ tại Saigon trong năm 1925 thì quan Toàn-quyền cũng ưng rồi và hứa sẽ trích tiền ở số dự-toán Đông-pháp giúp cho một phần, nhưng ngài chưa quyết định là bao nhiêu về phần Nam-kỳ thì quan Thống-đốc đã biên vào số dự-toán năm 1924 lấy 190.000 đồng về việc tổ-chức Hội-chợ. Đến kỳ họp tới nơi này sẽ đem bàn tại hội-đồng quản-hạt.

Tòa án cai-trị. — Tòa án cai-trị ngày hôm nay 7 Novembre hồi 8 giờ sáng đã họp tại tòa Thượng-thẩm, có quan cố-vấn Prénu chủ tọa.

Phòng Thương-mại. — Hội-đồng thương-mại đến chiều mai 8 Novembre hồi 5 giờ sẽ họp tại nhà hội, có M. Allemand hội-trưởng chủ-tọa.

Một tờ hợp-đồng bãi đi. — Theo như nghị-định quan Toàn-quyền ngày 30 Octobre thì tờ hợp-đồng ký với MM. Verneuil và Gravereaud ngày 1 Juin năm 1921 về việc dựng một tòa nhà chính và một phòng nhà thí-nghiệm cho trường Cao-đẳng Hanoi thì nay bãi đi và đều cho hai nhà thầu-khoán ấy bạ vạn bồn nghìn một trăm đồng về sự thiệt-hại đã phải chịu

Tiền thưởng cho các nhà nông Tây. — Hội-đồng xét các giấy xin tiền thưởng cho các nông-gia thì nội tuần lễ này sẽ họp tại phủ Thống-sứ. Nếu quan Thống-sứ không đến chủ-tọa được thì quan giám-đốc chính-trị Pouliu sẽ đến thay ngài

Phòng khám bệnh

của quan Thầy Thuốc tây

Phố hàng Điếu nhà hòm (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.

Ngày nào cũng khám bệnh từ 10 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.

Phòng nuôi người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.

3502

Hội kỷ-niệm trường Cao-đẳng. — Bản-quán mới được tin rằng hội Ái-hữu tân-cựu học-sinh Cao-đẳng định năm nay làm hội kỷ-niệm trường Cao-đẳng trọng-thể hơn năm ngoái.

Theo như ý Hội thì ngày kỷ-niệm đó không những để nhớ ơn những người sáng lập ra Cao-đẳng học-đường là ngày học-vấn nước nhà đã bước thêm lên một bước, lại để cho tân-cựu học-sinh được gặp nhau chuyện trò thì tình thân-ái lại càng thêm bền chặt. Và chăng mục-đích của Hội dựng nên là để gây một dây liên-lạc cho tân-cựu học-sinh, để cùng nhau khuyến-miễn những điều có thể giúp cho sự tiến-hóa trong nước. Vậy ngày kỷ-niệm ấy dẫu rằng là cuộc vui, song thật là một ngày có ích lợi riêng cho tân-cựu học-sinh Cao-đẳng.

Năm ngoái thì ngày kỷ-niệm chỉ có một tiệc champagne và bài diễn-thuyết, năm nay Hội định diễn thêm một bản hi-kịch « Người biển-lận » của Molière tiên-sinh, mà bản-quán chủ-nhân dịch ra quốc-văn. Nguyên vở tuồng này bản-quán chủ-nhân dịch đã lâu, nhưng nay tân-cựu học-sinh Cao-đẳng thấn đem ra diễn, mà bản-quán chủ-nhân lại có cảm-tình riêng với học-sinh Cao-đẳng, nên đã cố sửa soạn lại nhiều chỗ.

Một bản hi-kịch của Molière tiên-sinh làm đã hay, nơn ba thế-kỷ vẫn còn bất hủ, người dịch lại dụng công, người đóng lại toàn là tay học-thức thì thật là cuộc vui có một không hai.

Ngày diễn tuồng « Người biển-lận » chưa nhất định hôm nào, khi biết rõ bản-quán sẽ bá-cáo để độc-giả chư-tôn biết.

Thi trí-huyện hạng ba — Từ ngày 21 đến 23 Novembre 1923 tại phủ Thống-sứ sẽ có kỳ thi trí-huyện hạng ba. Các bài thi theo thứ tự như sau này :

21 Novembre

1· Luận Pháp-văn từ 8 đến 12 giờ.
2. Luận quốc-ngữ từ 14 giờ 1/2 đến 17 giờ 1/2.

22 Novembre

3· Một bài công-văn Pháp dịch ra chữ Hán từ 9 giờ đến 11 giờ.

23 Novembre

4· Thi các bài vấn-đáp, từ 9 giờ trở đi

Số thi lấy vào ngạch tri-huyện định là ba người.

Những người thi đỗ sẽ tùy sự cần dùng mà bổ, theo như thể-lệ sau này :

Lượt bổ thứ nhất, thứ tư và thứ bảy sẽ để dành cho những người trúng tuyển. Nếu không có ai thi đỗ thì những lượt ấy không để dành nữa.

Việc cứu giúp các miền bị lụt. — Hội đồng trợ giúp các miền bị lụt ở xứ Bắc-kỳ có lời kính cáo cùng các ông bà mà hội đồng đã gửi số nhờ quyên giúp đặng biết :

Chúng tôi định trong thượng tuần tháng Novembre này thì thu hết các sổ quyên để trục tính cho xong dứt cuộc quyên này. Vậy xin quí ông quí bà nào chưa gửi số lại thì xin gửi gấp cho chúng tôi trục tính cho hợp phép. Quyên được bao nhiêu tiền thì xin gửi cả tiền và sổ nữa, nếu quyên không được thì xin cũng gửi số trả về để chúng tôi làm biên-bản cho được phép kế toán.

Hội đồng chúng tôi trân trọng cảm ơn các ngài đã vì lòng từ thiện làm gương đoàn thể trong nước.

* * *

Hội-đồng chúng tôi có tiếp được nhiều ông tỏ ý sợ rằng chính-phủ lấy một phần tiền quyên để cứu giúp các miền bị lụt, mà đem giúp người Nhật-bản bị nạn động đất kia chẳng. Chúng tôi đã viết thư trình phủ Thống-sứ việc ấy thì đã tiếp phúc lại rằng : Chính-phủ không có ý lấy tiền ấy mà giúp người Nhật bao giờ. Vậy bá cáo cho đồng nhân biết.

Hội đồng trị sự lại cáo.

Giới thiệu sách mới. — Bản-quán có tiếp được của « Hội dịch Kinh thánh đạo Gia-tô Cơ-đốc » một quyển *Kinh-thánh Tân-ước*, xuất bản lần thứ nhất giá mỗi quyển là 0 p. 40, dày hơn 400 trang. Cứ như bức thư của qui hội gửi đến thì sách này dịch theo tiếng của ba kỳ đặt câu cho rõ nghĩa để hiểu.

Vậy bản-quan xin vui lòng giới thiệu cùng độc-giả được rõ.

Về hưu. — M. Ng-tri-Hòa, thư-ký thượng hạng hạng nhì ngạch các tòa sứ Bắc-kỳ được về hưu trí kể từ ngày 1er Décembre 1923 là ngày hết hạn nghỉ giả hạn.

M. Ng-v-Tinh, thư-ký thượng hạng hạng tư ngạch Thương-chính được về hưu trí kể từ ngày 10 Octobre 1923.

M. Ng-khắc-Cơ trí huyện hạng nhất tại Bắc-kỳ được về hưu kể từ ngày 18 Septembre 1923

M. Ng-Hòe, thông-phán tỉnh hạng nhất tại Bắc-giang được về hưu kể từ ngày 7 Décembre 1923.

M. Lê-thế-Vỹ, tuần-phủ hạng nhì tại Bắc-giang được về hưu kể từ ngày 1er Janvier 1924,

RẠP CHỚP BÓNG PALACE HANOI

Chương-trình từ ngày thứ tư 7 đến ngày thứ ba 15 Novembre 1923

Pathé Consortium Cinéma

présente

Mme NATHALIE KOVANKO

la belle interprète des

« CONTES DES MILLE ET UNE NUITS »

et **« L'ORDONNANCE »**

dans

NUIT DE CARNAVAL

Emouvante comédie dramatique en 5 parties

Scénario et mise en scène de

M. V. TOURJANSKY

2100

Cao-miên bội-tinh. — Có tin rằng những ông tham-tá làm việc ở sở Hỏa-xa Vân-nam có tên sau này mới được thưởng Cao-miên bội-tinh (Médaille Sisovath) :

MM Đào-văn-Sử, Nguyễn-văn-Đại, Nguyễn-Thành, Nguyễn-văn-Huệ.

Ngạch khán hộ. — Các cô Ng-thị-Hội, Trần-thị-Lan, và Nguyễn-thị-Lan là nữ khán-hộ ăn công nhật tại Nhà-thương Hanoi đã thi đỗ bữa 23 Octobre 1923 thì nay đều được bổ nữ khán-hộ tập sự tại Nhà-thương ấy theo như cho các cô khán-hộ Phạm-thị-Vang được bổ làm cô đỡ, Ng-thị-Giao được vào trường cô đỡ và Vũ-thị-Tích tạ-thế.

Nghỉ dưỡng bệnh. — M. Ng-văn-Phan giáo-học hạng nhất tòng sự tại sở Học-chính được nghỉ dưỡng bệnh ba tháng, tháng đầu lĩnh cả lương và hai tháng sau nửa lương, kể từ 5 Novembre 1923 trở đi.

Ngạch Học-chính. — M. Nguyễn-văn-Tỵ, trợ giáo tập sự được từ chức, kể từ ngày 3 Septembre 1923.

M. Ng-văn-Phu, được bổ trợ-giáo tập sự.

M. Phạm-bá-Tiên được bổ trợ giáo tập sự tại trường So-học Kinh-triều huyện Thủy-nguyên (Kiến-an) thay M. Ng-quang-Phúc tổng-sự phải bãi chức.

(Xem tiếp thứ ba, số 28 mới)

55 27

ĐÁ-BIẾT-TUỔI-VÀNG

(Trinh-thám tiểu-thuyết)

PHẠM-BÌNH-CẨM dịch-thuật

Cuốn tiểu-thuyết này cho là ái-tình tiểu-thuyết cũng được, mà cho là trinh-thám tiểu-thuyết cũng được. Vậy xin dịch ra để công-hiến các bạn độc-giả một cuộc tiêu-nhàn khiển-hứng trong khi tửu-hậu trà-dư !

Câu chuyện của chúng tôi đến đây bỗng ngừng lại. Bấy giờ ở ngoài lối đường nhỏ có một người đàn-ông từ từ đi đến nhà tôi. Tôi trông thấy liền trỏ tay mà hỏi phu-nhân rằng :

— Phu-nhân có trông thấy người kia không ?

Phu-nhân nói :

— Có ! Tôi có trông thấy !

Tôi nói :

— Phu-nhân bảo người ấy là hạng người thế nào ?

Phu-nhân nói :

— Có lẽ là người trong thương-giới, mà cũng có lẽ là một người bạn của viên thư-ký nhà ông chăng !

Tôi nói :

— Người ấy tự xưng tên là Đan-liệt. Nay phu-nhân muốn cho Cách-tư-thắc khỏi chết, thì nên thương lượng với hắn, may ra hắn có ưng chăng !

Phu-nhân nói :

— Thế ra người ấy cũng là người trong đảng thù-nhân ư ?

Tôi nói :

— Không phải người ấy thì còn ai nữa ?

Phu-nhân liền xuống xe rồi nói :

— Để tôi đón hắn mà hỏi chuyện xem.

Tôi muốn đi theo, song phu-nhân ngăn lại mà bảo tôi rằng :

— Lát nữa tôi sẽ dắt hắn vào đây.

Tôi bảo tên xa-phu của phu-nhân đánh xe vào trong nhà xe, đoạn rồi tôi ra cửa đứng, trông chừng xem phu-nhân cùng với người ấy nói chuyện chi. Phu-nhân rảo bước tiến đến, Đan-liệt trước cũng lấy tay che nắng, vừa đi vừa nhìn, khi đã đến gần, liền quẳng điếu xì-gà đương hút đỡ đi, cất mũ chào phu-nhân rồi cùng với phu-nhân nói chuyện. Chừng trong một phút, thì hai người cùng đi vào nhà tôi.

Phu-nhân rảo bước đi lên trước, đến gần tôi mà bảo tôi rằng :

— Chuyện ấy xem chừng còn có thể nói với hắn được ! Nhưng ông đây có chỗ nào kín, có thể nói chuyện được không ?

Tôi liền đưa hai người vào trong thư-phòng.

Đan-liệt trông thấy tôi, chào hỏi rất là kính-cẩn.

Đan-liệt nói :

Ông Khắc-lôi-tê đây thực là một người sung-sướng ! Điền viên dật lạc, ngày tháng tiêu rao, cái hậu phúc thanh nhàn, thật là mười phần mỹ mãn, còn công đâu mà chác lấy chuyện đời ! Người mà đến thế thì thôi, phúc nào đợ được.....

Hắn nói mặc hắn, tôi cũng không buồn trả lời. Khi đã vào trong phòng rồi, tôi bèn khép chặt cửa lại. Đan-liệt cũng thôi, không nói đến chuyện không đâu kia nữa.

Tôi hỏi :

— Ông Đan-liệt ơi ! Vừa rồi Đăng-ni-tư-phát phu-nhân có nói với tôi rằng ông đã nhận lời, không bức tử ông Cách-tư-thắc nữa.

Đan-liệt mỉm cười mà rằng :

— Sao lại bảo là tôi bức tử ! Lời nói đi thì nhẹ, lời nói lại thì nặng. Tuy vậy, song dẫu nói nặng hay nói nhẹ, cũng không có hại gì đến tình hữu-nghị của chúng ta. Bụng tôi thì nghĩ thế, song ông thì vị tất ông đã chịu lấy tình bằng hữu mà đãi tôi. Vậy thì ông muốn hỏi tôi điều chi, xin ông cứ dạy.

Tôi nói :

— Tôi giữ chức hương-quan trong một xứ, tôi có quyền hạ trát bắt trói ông lại lập tức bây giờ, điều đó thật không có khó gì cả.

Đan-liệt nói :

Thế thì khép tôi vào tội gì ?

Tôi nói :

— Tội mưu-sát !

Đan-liệt ngẫm nghĩ một chút, rồi nói :

— Phải : Như thế cũng được ! Giá dịch-địa tôi là ông, thì cũng chỉ có cách ấy là hơn cả. Tuy vậy song kết cục rồi ra thế nào, điều đó ông đã tính đến chưa ?

Tôi nói :

— Kết-cục thì ông đến phải cầm cố chung-thân, khỏi để ông cứ nhung nhăng làm hại thiên hạ !

Đan-liệt nói :

— Làm gì đến cầm cố ! Làm quan nữa thì cũng phải xét hỏi chứng cớ cho minh bạch đã, rồi mới có thể khép án được chứ ! Ông muốn khép tôi vào tội mưu-sát, thì chứng cớ ở đâu ? Chẳng qua rồi cũng đến nước phải thả tôi ra mà thôi vậy. Mà cho dẫu rằng có cầm cố được tôi nữa, thì há rằng không có nghìn vạn người khác kế chân tôi hay sao ? Ông thử nghĩ đó mà coi, ông mà bắt tôi ra thì chẳng qua chỉ tổ dơ tuồng cho ông, mà thêm một trò cười ở trên tờ báo vậy, chớ có tổn thiệt gì đến tôi !

Tôi nói :

— Cho rằng tôi có không bắt ông nữa, thì cũng bắt phương rằng ông cứ thực bảo tôi ! Sở dĩ ông bức bách Cách-tư-thắc là vì cớ gì, Tư-thù chăng ? Công-phẫn chăng ? Nếu là tư-thù thì làm thế nào cho đôi bên hòa-giải được ? Ông cứ nói thật, chúng ta sẽ dàn xếp cho ổn-thỏa việc này.

Đan-liệt nói :

— Việc ấy người ngoài không thể can dự đến. Phải tự ý hắn có tình nguyện muốn sống, thì mới có thể giải quyết xong.

Tôi nói :

Có phu-nhân làm chứng đây, ông muốn yêu cầu những điều gì, ông cứ nói, tôi sẽ xin nói lại với ông ta. Như thế có lẽ cũng được.

Đan-liệt nói :

— Việc ấy phải giáp mặt nhau thì mới thương lượng được. Chớ không can-thiệp chi đến người ngoài !

Tôi nói :

— Nếu thế thì ra chỉ mình ông vào nói chuyện riêng với Cách-tư-thắc tuổi, chớ người ngoài không được tham dự đến ?

Đáp rằng :

— Phải !

Tôi đưa mắt trông phu-nhân mà nói :

— Điều đó Cách-tư-thắc quyết nhiên không chịu. Biết làm thế nào ?

Phu-nhân lấy làm lo ngại lắm, liền nói :

— Điều đó ông nên lựa lời mà can giản ông ta.

Lại sẽ nói với tôi rằng :

— Khắc-lôi-tê ! xin ông ra ngoài này tôi sẽ bàn với ông một việc !

Nói xong liền chào Đan-liệt. Đan-liệt ngồi xuống ghế rồi nói :

— Được !

Tôi cũng nói :

Ông hãy tạm ngồi chờ chúng tôi !

Đan-liệt nói :

— Vâng ! nhưng có xì-gà hút, bảo đem cho tôi mấy điếu !

Tôi liền bấm chuông gọi người nhà, bảo đem rượu và xì-gà đến. Rồi đó tôi cùng với phu-nhân rảo bước ra ngoài.

CHƯƠNG THỨ XV

Tôi với phu-nhân, vốn trong lân lý, thế mà khi đó tôi cùng với phu-nhân đi ra, trông mặt phu-nhân, chẳng khác gì như một người xưa nay chưa từng quen biết vậy, phu-nhân bỏ cái mạng trùm mặt ra, nét mặt trông trắng nhợt như tro. Ngày thường phu-nhân hay mỉm mỉm cười, cái nụ cười đó tỏ ra người có chủ-kiến. Bữa đó thì cặp mép hà hốc, chân tay cứ lập cập run hoài. *(Còn nữa)*

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
BEU TAY
BỌC VÀNG
Máy mỏ-neo,
15 chân-kính
Mặt và kim
có chất đạ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11$50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert — HANOI
2005

SÁN-NHIÊN-ĐAN

ĐẠO KẾP MỚI

Bản-hội mới mộ được mấy người đào kép mới, mời quý khách lại xem hát sẽ biết tài cho con nhà nghề.

Tối thứ tư 7 Novembre 1923
GIA ĐÌNH GIÁO DỤC
Vì em hết của sinh xằng,
Tiếc nàng dâu thảo gián thằng con
Dễ mà khép cửa phòng thu, [ngn.
Nợ tình đeo đẳng kiếp ta nhỡ nhàng
Tối thứ năm 8 Novembre 1923
XỬ DIỆN ĐỖ NGA MI
Phẩm tiên roi xuống cõi trần,
Hễ ai có phúc có phần là hơn.
Đừng ghen thời chớ giận hờn,
Khi nào giáp mặt bệ đơn mới tường.

DƯƠNG BÁ TRẠC
ET
TĂNG-KHÁNH-LONG
dit ĐỒNG-NAM-MỸ

Dệt lĩnh lụa, vải-mán, khăn mặt, đồng giầy tây, giầy ta, va-ly, làm mũ (nón), khăn xếp, ghế mây, và buôn đủ các thứ hàng Bắc-kỳ, bán cắt và bán lẻ.

Tổng cục : Hà-nội phố hàng Bông, số 152.
Phân cục : Sài-gòn đường Catinat, 16, đường Bonnard, 9e.
Công-sưởng tại Thái-hà-ấp.

Hàng tốt giá hạ, quí-khách chiếu cố xin cứ gửi thư về ĐỒNG-NAM-MỸ số 152. Rue du Coton, Hanoi.
2695

XIN XEM CHO KỸ

Phẩm thiệt các quí khách xem báo thấy có dòng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi đi mua lại mua ít liều thuốc khác, sau nhỡ mà làm ra không hồi được, lại oán thì trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Mất trộm trái-phiếu và vé đánh số. — M. Lê-quang-Trình, thầu-tá nhà ở Ngõ gạch, có trình Cảm rằng bị mất trộm hai cái trái-phiếu Đông-pháp năm 1922 và hai cái vé Tây-lai vô thừa nhận.

Thẻ của ai ? — Sáng hôm nay, bản quán tiếp được một bức thư của M. Trịnh-văn-Cẩn và có đính ba cái thẻ thuế-thân của M. Nguyễn-tiến-Lỗ, vậy cứ nguyên văn đăng như sau này :

« M. Trung Bắc Tân Văn

Chiều hôm qua là ngày chủ-nhật, 4 Novembre 1923 tôi có đi chơi qua đầu phố hàng Muối, tôi bắt được ba cái thẻ thuế thân 1921 - 1922 - 1923 của Nguyễn-tiến-Lỗ, quán tại làng Mỹ-thọ, tỉnh Hà-nam. Nay tôi gửi cả ba cái thẻ ấy lại để nhờ quý báo đăng lên báo chương cho.

Tôi xin có lời cảm ơn quý-báo.
Trịnh-văn Cẩn
Secrétaire télégraphiste à Hanoi
44, Rue des Bambous »

BÁN HẠ GIÁ
Giá bán lẻ tại Hà-nội

Thuốc STIC « PARFAITES »
mỗi gói. 0p.08
Thuốc STIC « HAVANE »
mỗi gói. . . . . 0 . 10
Thuốc STIC « ANGLAISES »
(Thanh-hương) bọc vào hộp bằng kín, mỗi hộp hai mươi điếu. . . . . 0 . 20
2607

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Tàu cháy. — Tàu « Le *Chef Mécanicien Malhol* » về bến đỗ tại cầu số III từ hồi 12 giờ trưa ngày chủ nhật 4 Novembre, hàng-hóa giỡ chưa hết thì ngày hôm qua, hồi 4 giờ chiều, tự nhiên ở khoang thứ hai phát-hỏa, cháy mất mấy chục bao cám và một ít hàng vải. Lúc mới phát-hỏa ông cầm tàu nói hiệu còi cứu viện ngay, nên chiếc tàu bình đỗ gần đấy và phòng Thương-mại cho người đem vòi rồng lại chữa trước tiên, rồi độ mười phút sau mới thấy một chiếc xe máy bóm của trại binh cũng lại, nhưng không dùng gì tới. Từ lúc bắt đầu cháy cho đến khi chữa tắt được ngọn lửa ước có non nửa giờ đồng hồ, thiệt hại chưa có thể biết được ; còn nguyên-ủy bởi lẽ gì mà cháy cũng chưa rõ, song ta cũng có thể đoán trước được rằng là lại tại các người làm việc hút thuốc vô ý mà gây nên vậy.

Phường nhạc bình. Đến chủ nhật 11 Novembre nhằm vào ngày hội Đình-chiền, thì suốt cả ngày phường nhạc bình đã cử-nhạc nhiều lần nên buổi đó ở vườn hoa Jules Ferry không có cử nhạc như thường lệ.

Thi xe hoa. — Tưởng nên nói để các nhà định dự cuộc thi xe hoa ngày hội Đình-chiền 11 Novembre này biết rằng : những đơn đệ lại nhà M. Girodolle ở phố Paul-Bert để dự cuộc thi chỉ nhận đúng đến 9 giờ ngày thứ sáu 9 Novembre này thôi.

Hiệu cầm đồ. — Mười giờ sáng ngày hôm nay, hội-đồng trông nom về hiệu cầm-đồ của thành-phố đã họp ở tòa Đốc-lý để bàn định về việc tăng thêm tiền lãi cầm cố, xét sổ thu toán năm 1924 và cấp thêm tiền vốn.

Bán đấu giá. Hồi 10 giờ sáng ngày thứ ba ở tòa Đốc-lý có cuộc bán đấu giá một thửa đất của thành-phố ở phố Strasbourg tức là phố Money cũ, có phần kịch-liệt hơn kỳ bán đấu giá cũng thửa đất ấy hồi năm ngoái. Xem ra những mặt đất mua đấu giá toàn là các chú cả.

Thửa đất bán có rộng 610 thước vuông, năm ngoái bị người mua dìm giá xuống không thể bán được, nên năm nay quan Đốc-lý cũng theo cái định giá năm ngoái là 900 p. nhưng có tăng thêm 10 p. là tiền bán đấu giá. Thể lệ định xong thì các chú tranh nhau trả lên tới 1901 p. là giá của M. Luong-Lune-Tchang mua được.

Mất con. Chú Loc-Chéong ở số nhà 104 phố hàng Chào có đơn trình rằng hồi ba giờ chiều ngày chủ nhật đứa con gái của chú mới 4 tuổi tự nhiên thấy mất.

Chẳng lẽ lại mẹ-mìn giỗ con chỉ đưa về Tàu !

Ăn cắp ống chì. Sở cầm vừa mới tóm được tên Bùi-văn-Luận 19 tuổi, nhà ở ngõ Trần-đông, ăn cắp ống chì của nhà thương Bình-động. Hiện nay tên Luận vẫn còn phải tống giam để hậu xét.

HÀ-ĐÔNG

Mấy cái trở-lực cho cuộc cải-lương. Cải lương chủ nghĩa là cốt đổi thói cũ xấu, theo tục mới hay, khiến cho dân biết rằng mình có cái quyền tự trị lấy nhau. Cái ý ấy quan trên đã hiểu thì nhiều lần và các báo-quán cũng đã nói đến luôn, thế mà chưa có mấy làng được thành hiệu hoàn-toàn, là vì tại mấy cái trở-lực như sau này

1. Trình-độ dân mình còn kém, nhiều người chưa từng trông nom việc dân bao giờ, không biết tinh tệ chốn lư-điểm. Sự di phong dịch tục, cốt phải hiểu cho cho dân biết, rồi mới làm được. Nếu chỉ độc kiến độc đoán, cho mình là phải, không lựa theo trình-độ của dân, cho nên không cứ nói điều gì, làm việc gì, người ta đều cho là viển-vông hoang đường, không ai vui lòng theo ; vì thế sự cải lương chậm tiến-bộ.

2. Nhiều làng nhân việc cải-lương mà sinh ra thông đồng tác tệ, bên ngoài thì hư ứng và hiếu danh, bề trong thì bày việc chi tiêu làm hiển hân, phạt người này, trình người khác, đến nỗi trong làng phải sinh bè nọ đảng kia, không đồng lòng với nhau, bởi vậy sự cải-lương cũng chậm tiến-hóa.

3. Nhiều người hiểu thời thế biết sự cải lương là hay, cũng muốn hết lòng hết sức để sửa sang mọi việc cho trong làng, thì trên lại bị mấy ông lão đại thủ cựu, dưới bị mấy người nhiễm thiếu vô trí, lại có hạng người ỷ nhân thắng kỷ, dấu đầu dấu mặt, xui người nọ xúc người kia, bới lông tìm vết, khiến cho người ta không làm nổi công việc, một cây sao nổi nên rừng, rồi cũng phải bỏ mà không dám làm, sự tiến hóa chậm cũng là bởi thế.

Tôi làm chánh-tổng đương thử, là có cái trạch nghiệm cải-lương trong làng tôi, mà bị mấy hạng người đã kể ở trên, cho nên cũng đã chịu, thâm chí bây giờ lại sinh ra kiện tụng lôi thôi.

Những cái trở lực này, chắc là quan trên và các ông hội-đồng cải-lương cũng đã hiểu cả. Vì tôi có trách nhiệm, cho nên giải bầy ý kiến, để ông nào xét mình có điều gì làm trở lực cho sự cải-lương, thì xin tự mình cải-lương trước đi.

Nguyễn-mạnh-Hường, Chánh-tổng làng Kim-lũ, huyện Thanh-trì, tỉnh Hà-đông, lại cáo

Ô-tô vượt qua mình mà không chết. — Ngày hôm kia, có một người làn ba gánh một gánh hoa đi ở trên đường về địa hạt làng Mai-lĩnh thì có một cái ô-tô của một quí-quan ở Hà-nội dụng ngã, nhưng may sao hai cái bành xe đang trước lại đè lên trên hai bên gánh lúa, thành thử người làn bà lọt xuống gầm xe mà chỉ bị thương xoàng thôi, nhưng cũng phải một mẻ hú vía. Người làn bà ấy đã đưa vào nhà thương bước thuốc.

NAM-ĐỊNH

Ai tin. — Bản quán được tin buồn rằng M. Vũ-ngọc-Bình là lệnh-lang cụ Đông-các Vũ và lệnh-tế cụ Tuấn Chế, vừa tạ thế ngày hôm kia tại qui quán ở làng Trung-lao, huyện Trực-ninh. Bản quán có lời viếng ông Vũ-ngọc-Bình và chia buồn với qui-quyến.

MONG-CAY

Trường Pháp-Việt — M. Đỗ-duy-Tuyên, ký-lục tòa sứ Mongcay, nay kiêm việc dạy chữ nho tại trường kiêm-bị tỉnh ấy. Phụ cấp mỗi tháng 5 đồng.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-NGÃI

Thời-tiết. — Đã gần hết tháng chín rồi, mà chưa nghe chút nào là lạnh cả, vẫn nắng ấm như thường, thỉnh thoảng lại có đôi trận mưa to, trong vài giờ lại tạnh, đêm thường mưa ngày thì ít ; cây cối thành thơi tươi tốt : nếu không nhờ ngày thàng rằng nay là sắp đến đông, thì quang cảnh này ai đã khỏi lầm rằng sắp xuân : mọi lần năm nào tới đầu tháng chín, đã bắt đầu thấy mưa thấy lụt áo áo, gió lạnh như nhồi, đường sá bùn lấy nhơ-nhớp, mà năm nay chẳng hề thấy cái lạnh cái lụt là gì ! Người người ăn mặc theo mùa bức tơ lụa thung thăng, chưa thấy ai ba-đo xuy, ai em-bec-mê-áp cả. Chẳng biết qua cuối tháng này rồi ra thế nào ! hay là lụt lạnh dành để về sau.

Bà Hậu được một món quà bở. — Mấy hôm nì khoảng tầm giờ rưỡi sáng, có cái xe cao-su kia trên ngõi một chàng khăn áo tề chỉnh, xe dừng trước nhà quan Hậu nọ ; chàng xuống xe sửa khăn áo rồi bảo tên phu xe bưng cái quà trong có đựng sáu bình trà mới niêm phong tử tế, chàng bước vào nhà, vừa lúc quan Hậu đi làm việc khỏi, bà Hậu phải ra tiếp. Chàng thưa : « tôi ở nhà quê, nhân có việc kiện ruộng đất, bữa trước tôi có nhờ quan lớn chiếu cố, nay công việc đã thanh thỏa, tôi xin đến hầu thăm quan lớn và dâng quan ít bình trà để quan xơi nước » bà Hậu nghe lọt tai, nói lại rằng : « Quan tôi đi làm việc chưa về, thầy có lòng tốt xin đợi đến 11 giờ quan tôi về sẽ bảy mà xin mới thầy ngồi đó xơi nước đã ». Bà hậu nói xong, vội vàng chạy ra sau nhà thúc bồi đây tớ quét nhà dọn rửa đỉa trà. Chàng ngồi nhà trên sẵn lúc vắng người liền vớ một mớ áo của quan Hậu treo trên cột, bỏ gọn vào quả rồi đạy nắp lại, còn trà thì đẹp lại bên bàn, vừa ba Hậu ở nhà dưới lên, chàng sợ ở lâu lộ chuyện, vội vàng đứng dậy thưa rằng : thưa bà, tôi có việc gấp cần phải đi bây giờ, xin ba cứ cho tôi gửi trà lại đó, quan về tôi lại tới hầu sau, bà Hậu tưởng thật và vô ý không để ý, thấy chàng gấp đi cũng không cầm lại. Chàng bước ra ngoài bưng luôn quả áo lên xe thúc phu chạy thẳng một mạch. Đến mười giờ quan Hậu đi làm việc về, nghe bà Hậu thuật chuyện, nghĩ mãi không biết người ấy là ai, chợt ngó lên cột thì thấy mấy cái áo của mình bay đâu mất, quan Hậu bà Hậu tìm dảo soát cũng không thấy đâu, mới hay là người này làm mưu lấy đồ, liền đem trình sở Cẩm. Được một lúc lại nghe nhà ông phán kia cũng bị mất đồ vật một cách ấy, cũng có bốn bình trà để lại, thấy phán tức mình mở trà ra xem thì thấy mỗi mỗi đều là trầu cả ; lúc ấy quan Hậu nghe vậy, xem lại trà của mình thì cũng là một sòng một thuyền mà ra, đã mất đồ lại bị gạt, hai ông tức mình đem trình sở Cẩm. Sở Cẩm cho đi bắt, mà đường dài phụ mạnh chạy thẳng ro lâu rồi, biết đâu mà tìm nữa. Kẻ trộm này cũng đã thuộc tâm lý các bà hậu, bà phán lắm đây.

DỊP TỐT ÍT CÓ

Nếu các ngài muốn mặc quần áo tây, nên đến hiệu ông H. VALLÉE, số nhà 37, phố Paul-Bert (Tràng-tiền) Hanoi, ở đấy có các thứ serge marine thật tốt, khổ một thước, cam đoan rằng toàn laine.

Hạng nhất một coupe 3 m vừa một bộ cả quần áo cả gilet, giá là : 9$60
Hạng nhì. . . . . 7 . 50
Hạng vừa 1 p. 90 một thước. Khổ 1 m.
3710

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư,
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua dùng niên : 5$00

Thực là một tập báo nói riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người. Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lẽ nói rất dễ dàng lý-thú.

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, cho không như có mấy thứ thuốc về những bình lọ, làm trò-cười cho trẻ-con về người có trí không thì không ai có thể tin được !

Xin xem-xét và so-sánh cho kỹ kẻo nhầm to !!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-kiết Khải-định thứ hai, tòa Bột-chế phụng lời chân-thế rằng :

Chiếu ong đại được phòng các MONTÈS tại ông, có chữ nên việt thứ rượu bổ cả không nay dụng qua đã hay, đáng nên gia thưởng, trước tiên phê thị gửi cho qui được phòng chế-tạo để tỏ thánh-ý.

Thêm thị.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI

Xin xem tiếp theo ở trang thứ ba tờ báo này.

Số 75

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được gió trong tuyết sạch, đáng làm gương cho bọn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thợ Tạo hà có phân biệt nam-giới và nữ giới.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

...Cái lầu em ở, kể liền chốn hậu-viên, em trông thấy chàng diện-mạo khôi-ngô, lại có tài mẫn-tiệp, biết là một tay danh-sĩ. Em nghĩ thầm : thân-phụ mất sớm, thân-mẫu góa-mụa, em hãy còn nhỏ thì việc hôn-nhân mai-hậu, lấy ai kén chọn cho mình. Nếu cứ câu thủ lễ thường, bà chẳng thành ra lầm lỡ, bất-đắc-dĩ mới phải tòng quyền cải-dụng nam trang, đi sang hậu-viên cùng chàng nói chuyện.

Bạch tiểu-thư nghe nói, mừng-rỡ mà rằng :

— Em hãy còn nhỏ tuổi, ai ngờ lại có cái kỳ-tưởng ấy và cái nhỡn-lực ấy, thật đáng gọi là bậc hào-hiệp trong nữ-lưu vậy.

Lư tiểu-thư nói :

— Nào có kỳ-tưởng gì đâu ! chỉ vì chị ước mong cho em làm nam-tử, vậy nên em bắt-đắc-dĩ mà phải nói câu chuyện ấy.

Bạch tiểu-thư nói :

— Trong khi em gặp chàng họ *Tô*, chẳng hay thế nào lại bàn đến việc chị. Anh chàng ấy thật cũng hay bép-xép !

Lư tiểu-thư nói :

— Không phải tại chàng hay nói đâu, vì em đề-đỉnh một việc hôn-nhân với chàng, chàng nhất-định chối-từ không nhận. Em cố hỏi vì cớ gì, bắt-đắc-dĩ lắm chàng mới phải thổ-lộ chân-tình vậy. Và xa-xôi nghìn dặm, chàng cũng ngỡ rằng em không biết chị là ai. Ai ngờ lại thành ra thân-thuộc trong một nhà, thế mới thật duyên trời đưa lại.

Bạch tiểu-thư nói :

— Em ước với chàng thế nào ?

Lư tiểu-thư nói :

— Em thấy chàng giữ lời thề-ước với chị, sống chết không phụ thì tất không phải là phường lăng tử. Ngày nay không phụ chị, sau này tất không nỡ lòng phụ em, cho nên em càng cố hỏi, bất-đắc-dĩ chàng mới nhận lời « *Song-thê* » ... Em nhân việc tránh nạn mà khuyên thân-mẫu sang đây, thật vì có một nỗi riêng ấy muốn bàn với chị, không ngờ chị rộng lượng *Quan-thư Cù-mộc* mà cho em được thờ chung một người quân-tử, cũng hợp như ý chàng ấy. Nên vậy thì quả là khi nên trời cũng chiều người, cái nỗi khổ-tâm của em trong bấy nhiêu lâu, không đến nỗi uổng-phí.

Bạch tiểu-thư nói :

Em thật là một người hữu-tâm ! Chàng *Tô* bấy lâu tin tức vắng tanh chẳng biết vân-mòng là đâu, nếu em không nói rõ ra thì chị đây khác nào như người mê-mộng. Em lại có lòng « *Di-hoa-tiếp-mộc* » thì thiết-tưởng các bậc nữ-hiệp thuở xưa, cũng chẳng qua như thế mà thôi. Nhưng chàng *Tô* sau khi tử-biệt cùng em thì cái tin chàng lấy quán ở *Hà-nam*, em bởi đâu mà biết được ?

Lư tiểu-thư nói :

— Nhà *Lý* trung-thư ở cạnh nhà em, hằn là một người hay xu-phụng quyền-thế, một hôm em thấy hắn bàn nọa sửa lễ đi mừng một vị lân công-tử con quan Ấn, mà tức là người đề thơ hôm trước. Vì rước vô tình, nay phải gia hiệu, thế không phải chàng *Tô* thì còn ai. Qu n Ấn người *Hà-nam*, cho nên em đ an chắc là chàng lấy quán ở đấy. Khi thi lương xong, *Lý* trung-thư lại sai người đi mừng, tất là chàng đỗ.

Bạch tiểu-thư nói :

— Cứ như lời em nói thì quả là chàng họ *Tô*, không nghi-ngờ gì nữa. Chàng đã đem lòng quyến-luyến, lời thề còn đó, nay lại thêm được có em, thì chắc rằng trong chốn khuê-phòng sau nay không đến nỗi lo phải tịch-mịch vậy.

Lư tiểu-thư nói :

— Hôm trước mấy mẹ con em tránh nạn đến đây, sợ chàng trở về, không biết đâu tìm hỏi, đã phải sai người đến kinh gởi thư cho chàng, nhưng chưa thấy trả lời. Ngày nay đã quá kỳ thi hội, không biết chàng có đỗ không, sao chị không sai người thử dò hỏi xem.

Bạch tiểu-thư nói :

Chị quên ! Hôm trước có người đưa quyển hội-thí-lục biếu lão-gia, chị cũng vô tình chưa xem, bây giờ không biết đề đâu.

Con *Yên-tố* đứng cạnh, liền nói :

Hình như đề ở *Mộng-thi o-hiên*, đề con đi tìm.

Con *Yên-tố* quay đi hồi lâu, quả nhiên tìm được, đem đến đưa cho hai tiểu-thư. Hai tiểu thư xem, thấy *Tô-hữu-bạch* đỗ thứ 13, xiết bao mừng rỡ mà reo lên rằng :

— Thật là khi nên trời cũng chiều người !

Từ đó hai tiểu-thư càng thêm yêu-mến lẫn nhau. Lại nói chuyện *Tô-hữu-bạch* từ khi theo đường *Sơn-đông* đi sang *Hà-nam* tế tổ, lại thẳng đường đi sang *Kim-lăng*. Khi đến *Châm-thạch-thôn*, sai người nhà đem một bức thư của *Tô* ngự-sử đến trình *Bạch* thị-lang trước để xin vào bài-yết.

Ngày hôm sau, tên người nhà về bẩm rằng :

— Chúng con đến hỏi thì quan *Bạch* thị-lang không có nhà, ngài đi sang *Hàng châu* thăm cảnh *Tây-hồ*. Hai phong thư con giao cho người quản-môn nhận. Hắn nói khi nào quan *Bạch* thị-lang về, sẽ có thư trả lời. Nay ngài đi vắng dầu tiên-sinh đến, cũng không có ai nghênh-tiếp, vậy cứ để một cái danh-thiếp ở đây là đủ.

Tô-hữu-bạch nghe nói ngẫn người ra hồi lâu, rồi nghĩ thầm rằng : *Tô-hữu-bạch* này thật vô-duyên quá. Khi đến *Sơn-đông* tìm *Lư-mộng-lê* không thấy, nay đến đây thì *Bạch* thị-lang lại không có nhà, biết làm thế nào. Sau chàng lại nghĩ thầm : *Bạch* thị-lang đi, tất chẳng bao lâu cũng về chi bằng ta hãy tạm chờ đây mấy hôm nữa.

Tô-hữu-bạch lại bảo tên người nhà rằng :

— Nhà-ngươi có hỏi xem *Bạch* lão-gia bao giờ về không ?

Tên người nhà nói :

— Chúng con có hỏi thì hắn nói quan *Bạch* thị-lang đi đào xem phong cảnh, hoặc một tháng, hoặc hai tháng, chưa biết chừng bao giờ về.

Tô-hữu-bạch nghĩ thầm : *Bạch* thị-lang đi vắng mặc lòng, ngày mai ta cứ giả-cách đến, may ra gặp con *Yên-tố* thì hỏi thăm được tình-hình *Bạch* tiểu-thư thế nào.

Sau lại nghĩ thầm : nay ta đi đến đâu, xe xe ngựa ngựa, quân lính theo hầu, làm thế nào mà cất lẻn một mình cho tiện. Và ta đến thì ngồi trong nhà khách, khi nào con *Yên-tố* dám ra. Đến cũng vô-ích, mà ta chờ ở đây thì kỳ-hạn lại gần ngày. Nếu *Bạch* thị-lang sang đạo chơi *Tây-hồ*, chỉ bằng ta cũng sang đấy tìm ông ta là hơn

Gặp có nhà-dịch đến dọn, *Tô-hữu-bạch* liền ba-lệnh khởi-hành. Đi trong 7, 8 ngày đến *Hàng-châu*, vào bái-yết thượng-tư rồi về nhà cung chức. Nào-nhiệt mất mấy hôm, mới hỏi đến quê nhân-hạ, *Tô-hữu-bạch* trúc-khắc sai người đến *Tây-hồ* tìm hỏi xem quan thị-lang họ *Bạch* ở *Kim-lăng* trọ tại chỗ nào.

(Còn nữa)

Hiệu GIU-ICH *lúc là Công-ty* CHÚ-VĂN-SANH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các mùi đặt dấu* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nói hoa, cứ viết thư cho hãng hiệu tây mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2055

Minh tạ lương y

Tôi phải bệnh chỉ ngột 18 năm, mỗi khi đại-tiện đau đớn khó nhọc, sau được Monsieur A. Chi chủ nhà máy giêm, Hanoi giới-thiệu tôi đến chữa tại nhà M. Tchuong-Quay-Lam, 26, phố hàng Đường, Hanoi, là người đã chữa khỏi ông ta vừa xong, sau tôi đến chữa trong 3 tuần lễ là khỏi hẳn, những ngày đang chữa có thể làm lụng, đi lại, được như thường không đau không sót. Chiếu-đại thôn khả-dụng.

Vậy tôi xin có mấy lời cảm tạ lương-y và giới-thiệu lương-y cùng các nhà mắc phải bệnh ấy.

LƯƠNG-VÕ-SUNE
Chi-hiệu Đông-xương-Long
Bài cạo-khí xưởng Hanoi
N° 65, Phố hàng Bồ, N° 65.

THỰC LÀ MỘT CÁI BAO CẢM GHIM SINH-HOẠT

Người đau xương thì đau rức hình như ai cắm một nghìn cái ghim vào chỗ đau vậy (chỗ đau thường là bàn chân).

Muốn làm cho đỡ đau rất là dễ. Chỉ uống thuốc: SIROP FOLLET thì chẳng bao lâu được ngủ ngon dấc và dễ chịu trong mình.

Dùng thuốc SIROP FOLLET, thì ngủ yê dấc nga , và yên ổn để dịu được lâu. Uống thuốc ấ gọ mấy phút đồng hồ thì đau đớn bức rức đau đâu cũng thấy dễ chịu ngay.

Đau gân, đau xương, đau thận, đau gan, đờ đội đến đâu, dùng thuốc SIROP FOLLET cũng trừ được một cách kiến điệu. Dùng thuốc ấy thì đau gân ở đâu cũng trị được một cách rất chóng. Hoặc đau ở đâu, ở răng ở xương xườn v. v. cũng vậy.

Thuốc SIROP FOLLET trị bệnh ho cũng điệu làm dấu ho đau thế nào cũng vậy. Thế cho nên người La Tuerbing dùng để trị bệnh ho rất.

Người ốm có thể uống được 3 thìa xúp một ngày không có điều gì ngại cả. Con trẻ thì uống 3 thìa cà-phê.

Các hàng bào chế đều có bán.

Chính điểm : Maison FRÈRE, 19, Rue Jacob, Paris.

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Bệnh lậu (Blennoragie) thì ai cũng biết, hễ điều-trị không khéo thì nó hóa ra một thứ bệnh nặng là bệnh kén (prostate), nghĩa là nó sưng một cái hạch ở dưới bàng quang. Người bị lậu để thành kén thì thường muốn đi đại tiểu tiện mà không đi được, hay mỏi đái, đau lưng, đi cũng đau ngồi cũng khổ mà nhất là khi ngồi xe thì lại khổ hơn nữa. Khi đi đại tiện mà cố rặn thì ra một thứ phân loãng hơi vàng vàng xanh mà cũng có khi lại đính một tý máu. Sự đó là thường bởi muốn đi tiểu tiện quá hóa sinh ra thế.

Cái chứng bệnh ấy có thể chuyển sang bệnh nặng đến nỗi Âm nếu đi và mất sinh con đẻ cái nữa. Xưa kia, bệnh ấy rất là khó chữa. Nhưng ngày nay chữa lại rất là dễ, ấy cũng là nhờ có thứ thuốc *Santal Monal* nó làm cho khỏi mắc phải bệnh lậu kén, hay những chứng bệnh khác nữa trong khi đau lậu. Thuốc *Santal Monal* này làm cho nước tiểu thành ra xanh, và có nhiều tinh chất riêng về rất bổ, lẫn vào nước tiểu để rửa những tỷ thần ở bàng quang, nhờ thế bệnh lậu tức thì khỏi hẳn và không sợ bệnh gì sinh ra được nữa.

Vậy thì khi mới mắc bệnh lậu phải nên dùng ngay thuốc *Santal Monal*.

* Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.

2056

TAM-TÌNH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu « Tam-tình y-quán » ở phố « Mã mây », số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh căn biết đích xác ; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, để qui-khách xét dùng. Xa xôi viết thư về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao-ngân ; qui-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo cùng qua không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi :

Bạch-trọc, dương mai, hạ cam, trĩ, lậu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đàn ông mộng tinh, di tinh, lậu tinh, loãng tinh, đau bụng, đau tức kinh niên, ho lao, đàm suyễn, bất toại, phù thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đới, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

Băng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, tả lị, cam cứu mục, đau mắt màng mộng, mỗi chai 2 hào.

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MÃO

3e, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-việt được phép lập lên để chế cất thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, hiệu có quý-quan trên nom cẩn-thận, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc kỳ thì khác nhau lắm, xin các quý khách nhận rõ hiệu rượu ÔNG SAO cho khỏi nhầm.

Bản-hiệu làm quản-lý ở Đông-Pháp, bán thứ rượu Rhum Grands Mornes Get-Frères, giá vừa rẻ mà lại ngon hơn các thứ rượu Rhum khác.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu-cố đến cho.

Ông nói số 367

2073

Bảo-Định-Mai dit Kim-Diên

Số nhà 8, con đường Nghĩa-địa,
(Rue de la Cimetière)
Ngay cửa nhà thương chó trông sang
HANOI

Nay tôi mới mở xưởng, có làm tủ, bàn, ghế và các thứ, vân vân. Xin các qui-khách dùng gụ, lim, tạp, cũng đủ cả. Giá tôi xin tính hạ và làm thực kỹ. Mới các qui-khách lại mua giùm cho hiệu tôi, xin cảm ơn.

209

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-dào : TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tín-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-dào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất rẻ tiền và rất quí để trị các chứng bệnh như : kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con mới từ 10 tuổi sẽ được mau lớn ! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào chế **MONTÈS**, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

HỠI CÁC NGƯỜI MẮC BỆNH TRĨ,

nên mau mau cứ dùng đồ các bạn thuốc với mà chớ khỏi thì nên mua thứ thuốc bôi **POMMADE ROYER**, dùng độ ngày thì khỏi. Có bán ở hiệu Dược-sư Martin, ở Hanoi, và tại hiệu Ed. CHASSAGNE

* Thuốc bôi sát hiệu bào chế DUPUY, 22, R. St Martin, Paris.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

MỚI SANG

Chục xe cao-xu — Vòng bánh — Nan-hoa — Vải lợp mui đủ các mùi

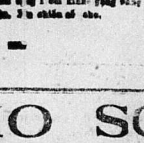
SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS
Pousse-Pousse Saigonnais
7, Boulevard Bobillot, Hanoi

2009

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET
Là một vị tinh hảo không có pha chế nhiều món
Mỗi hoàn 0,50 cen (uống tới 3 đến 8 hoàn trong 24 giờ)
TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GÂN-CỐT
THUỐC PHÁP — Trước tại : 6, Rue de Pont-de-la-Mule, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LÀM
Cũng có bán tại : Hanoi, Ed. CHASSAGNE, Pharm. Bathang, L. BOURGEOIS, Pharm. và các hiệu bào chế khác.

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái 1$00

Thưa các quý khách, những đồng-hồ đeo tay của bản-hiệu vì giá bọn quá 5 quan nên chúng tôi xin bớt giá mỗi cái 1$00, nếu chiếu giá không bớt thời xin biếu cái kính giọng vàng có hộp xin mua như sau này :

Đồng hồ đeo tay nhắc tối thấy giờ		giá trước	5$ 00	nay 4$ 00
— id	cổ kim b	—	6 00	— 5 00
— id	kim thép và kim vàng	—	6 80	— 5 80
— id	vuông thực xinh	—	7 80	— 6 80

Mỗi cái quý-khách chiếu cố cho 2 cái mà không bớt giá, chiếu giá trước thời xin kính tặng 1 cái kính gọng vàng đời mới và 1 cái hộp kính aluminium và cả tiền cước nữa. 3 in chiếu cố cho.

TONG-YUNE-TAI
60, Phố hàng Ngang, HANOI

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

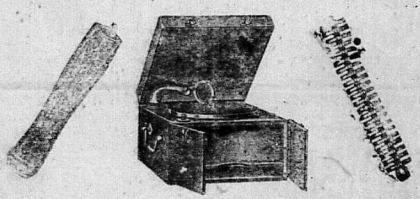
RUE PAUL BERT, HANOI

Từ mồng một cho đến mồng mười tháng một tây

Sổ sách tính xong

Bán Xon

Xin xem giấy khai hàng cùng chỗ bầy hàng.

CHANSON & Cie

58, Rue Paul Bert, Hanoi

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có cho thuê cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điếu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Bản hiệu mới có thứ mở « ÉMAILLINE » để lau đĩa hát rất tốt mỗi ống là 0$40. *Nay kính cáo.*

ŒNO KOLA COCA

RƯỢU BỔ

酪補

pha với rượu vin GRENACHE

J. BLANC *(đệ nhất hạng bào-chế)*
Ông **L. BLANC** *(người nối-nghiệp)*
HANOI (Bắc-kỳ)
chế ra
Giá bán **2$40** một lít

Một ngày hai lần, trước bữa cơm, thì uống một cốc vẫn để uống rượu Madère

每瞬記吝啞每吝啞沒嘰盧欺喫稍

Bán tại : Hiệu Bào-chế **J. BLANC**
32, phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) Hanoi

2009

LAXO SODYL

Một thứ hạt gập chất muối của loài quả thì xủi bọt lên.
Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt.
Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.
Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trệ, nhọt lở, vân vân.
Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền : 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp có gởi bán tại :

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)